

મોક્ષ માર્ગ ધર્મ કી જય

ધ્યાનમૂલં ગુરોમૂર્તિઃ પૂજામૂલં ગુરોઃ પદમ્ ।
મંત્રમૂલં ગુરોર્વાક્યં, મોક્ષમૂલં ગુરોઃ કૃપા ॥

ૐ પરમાત્માને નમો નમઃ
ૐ અખંડાનંદ કી જય
ૐ સદ્ગુરુશ્રી વલ્લભરામ મહારાજ કી જય
ૐ સદ્ગુરુશ્રી રમુજીલાલ મહારાજ કી જય

પરમાત્માનું ભૂતિમાં પ્રેરણા આપતું માસિક

ચેતવણી

ફેબ્રુઆરી - ૨૦૨૦

વર્ષ - ૧૬, અંક - ૨, સંવત ૨૦૭૬ ફાગણ સુદ ચોથ
પ્રસિધ્ધ તા. ૨૭-૨-૨૦૨૦ ગુરુવાર
છુટક નકલ રૂ. ૭-૦૦, વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૮૦-૦૦

Chetavni (GUJ) RNI No. GUJ GUJ / 2005 / 16095
Postal Regd. No. GAMC-1507/2018-2020 Valid up to 31-Dec-2020
Posted at Ah'd PSO On 27th of Every Month
Licence to post without Prepayment No.
PMG/HQ/012/2018-20 Valid upto 31-12-2020

જ્ય પરમાત્મા

જીવિતે મૃત્યુકાલેડપિ પરોકૃતિસંરતઃ ।
દેહ-ગેહમુપેક્ષ્યાત્ર ધર્મબન્ધૂનતારયત્ ॥
સંસારસાગરત્ સ્વીયાન્ સંતારયતિ સેવકાન્ ।
દિવ્યં મોક્ષપ્રદં તેષાં પ્રભો ચૌડ્યાયત સ્વયમ્ ॥
વ્યાસ વલ્લભ નામ્ના યો યાતઃ ખ્યાતિ ધરાતલે ।
તસ્યાસ્તુ સદ્ગુરોર્દિવ્યં ચરણં શરણં મમ ॥

જીવન અને મૃત્યુ સમયે પણ જે પરોપકાર કરવલામાં નિરત છે, દેહ અને ગેહની ચિંતા ન કરતાં જેમણે ધર્મબંધુઓને તાર્યા છે. સંસારસાગરમાંથી સેવકોને તારીને તેમના દિવ્ય મોક્ષપદ માટે જેમણે પ્રભુપાસે યાચના કરી છે. તે વ્યાસ વલ્લભ એવા નામથી પૃથ્વીમાં પ્રસિદ્ધ થયેલ સદ્ગુરુનું દિવ્ય ચરણ મારું શરણ હો.

દ્વિતીયે જીવિતે સ્વીયે કૃપયા શંકરસ્થ ભોઃ ।
કલ્યાણાયાત્ર લોકાનાં શુક્રદેવો બભૂવ ચઃ ॥
વૈરાગ્યમૂર્તિ ચંઃ સાક્ષાત્ પરંબ્રહ્મણિ ચો રતઃ ।
યોગસિદ્ધે ભર્મવેતા વેદાન્તસર્વમર્મવિત ॥
સંપૂજ્યં કરુણાસિન્ધું પ્રસન્નમનસં સદા ।
સ્મૃજિગુરુદેવં તં પ્રેમપૂર્વ વયં નતાઃ ॥

શ્રી શંકરની કૃપાથી લોકોના કલ્યાણ માટે જેઓ બીજા શુક્રદેવજી થયા. જેઓ સાક્ષાત્ વૈરાગ્યની મૂર્તિ છે, પરમબ્રહ્મમાં નિરત છે, યોગસિદ્ધિના મર્મને જાણનાર છે. વેદાન્તના સર્વ રહસ્યોના વેતા છે, સંપૂજનીય કરુણાસિન્ધુ સદા પ્રસન્નચિત્ત ગુરુદેવ સ્મુજીલાલને અમો પ્રેમપૂર્વક પ્રણામ કરીએ છીએ.

ચેતવણી - ફેબ્રુઆરી-૨૦૨૦

યોગનું મૂળ રહસ્ય

યોગનું મૂળ રહસ્ય એ છે કે:- અહમ્ - ત્વમ્ના ભાવનું વિલય એટલે એક્ય (એકતા) કાંઈ મોઢે બોલવાથી કે લખવાથી કે દેખાવ કરવાથી એક્ય થતું નથી. પણ અંતરના સર્વ ભાવોમાં, આત્માના પ્રેમમાં કોઈ અદ્ભુત ભાવ આવે એજ યોગની જડીબુટ્ટી છે. જેથી નિરહંકાર (અહંકાર વિનાનું) ભાવે તે આત્મા અવિરત (નિરંતર યા સતત) આગળ વધે જવાનો જ છે. જેમ સમુદ્રોના પાણી એક બીજા સાથે જોડાયેલા હોય છે. પણ પાણીના રંગ અને સ્થળ ઉપરથી તેના જુદાં જુદાં નામો કહેવાય છે. તેમ સાંપ્રદાયિકતા અને લૌકિક ભેદ રહે છે. પરંતુ જ્યાં સાચી ડૂબકી મારી બધા ભેદભાવ દૂર થઈ જાય છે. ત્યાં નથી પુણ્યશાળી કે નથી પાપી, નથી ધર્મી કે નથી અધર્મી, નથી સત્કર્મી કે નથી કુકર્મી, નથી મારો કે નથી તારો, આવા આપણ તરફ ભેદભાવ ઓછા થતાં સર્વ માત્ર પ્રભુના જ છે. એટલું જ જણાય છે. માટે આધ્યાત્મજ્ઞાનના કોઈપણ ઉપાયથી સાચી અને પૂર્ણ પ્રેમભરી આધ્યાત્મિક ડૂબકી સાગરમાં મારવા પ્રયત્ન કરો. આથી જોઈ શકશો કે, પરમ્ તત્વ, પ્રભુકૃપા, ગુરુકૃપા અને સત્યભાવ એક જ છે.

પ્રાચીન સમયના ગુરુ શિષ્યો :-

(૧) શિષ્ય : પ્રાચીન સમયના ગુરુ-શિષ્યો કેવા હતા ? અને તેઓ સાચું જ્ઞાન કોને માનતા ? તે દ્રષ્ટાંતો આપીને જણાવો.

વ્યાસ: પ્રથમ ખાસ જાણવું જોઈએ કે : જે દ્રષ્ટિથી અને જ્ઞાનથી માયાવી નશ્વર વસ્તુઓ દેખાય છે. તે દ્રષ્ટિ અગર જ્ઞાનથી પૂર્ણ વસ્તુ જાણી અગર જોઈ શકાશે નહિં. માટે પરિપૂર્ણ પરમેશ્વરને જાણવા પરિપૂર્ણ આત્મજ્ઞાન મેળવવાની જરૂર છે. દરેકને આત્માનું કલ્યાણ પ્રિય હોઈ આત્મજ્ઞાન મેળવવાની અપેક્ષા છે. પરંતુ ઓછી મહેનતે અલ્પ સમયમાં કર્મ કર્યા વિના અને ઘણી સહેલાઈથી મેળવવું છે તેવા નવા અને જુના સમયના સિદ્ધાંતોને સમજીને જ્ઞાન આપનાર ગુરુઓની ઘણી ખોટ છે. તેથી કેટલાકને વિદ્યા-બુદ્ધિનું અજીર્ણ થઈ ગયેલ છે. સમાજનો અમુક વર્ગ ઊંડુ અને સાચું સમજતો નથી તથા સમજવાની પૂર્ણ ભાવના રાખતો નથી. અસલના જમાનામાં સાચા ગુરુ શિષ્યો હતા તેવા હાલ નથી. પ્રાચીન સમયના ગુરુ-શિષ્ય કેવા હતા? અને સાચું જ્ઞાન કોને કહેવાય? તે સમજવા ઇન્દ્રિય ઉપનિષદમાં એક દ્રષ્ટાંત છે કે પ્રાચીન સમયમાં ઉદ્દલક નામના એક જ્ઞાન નિપુણ પવિત્ર બ્રાહ્મણ એક વડ નીચે ઝુંપડી બાંધીને રહેતા હતા. તે ઉત્તમવિદ્વાન હતા. પરંતુ તેના પુત્ર શ્વેતકેતુને ભણવું ગમતું ન હતું. પુત્રને મહર્ષિ ઉદ્દાલકે આઠમે વર્ષે ઉપનયન (જનોઈ) આપી પરંતુ તે બાર વર્ષનો થયો ત્યાં સુધી અભ્યાસ કરવા ગુરુના આશ્રમે ગયો નહિં. તે

પછી પિતાના અતિ આગ્રહથી બાર વર્ષની ઉંમરથી ચોવીસ વર્ષની ઉંમર સુધી ગુરુના ઘેર રહી ઘણી વિદ્યા ભણ્યો અને તે વિદ્યા ભણીને પિતાને ઘેર પાછો આવ્યો, ત્યારે શ્વેતકેતુ વધારે અભિમાની અને અક્કડ થયેલો તેના પિતાની નજરમાં આવ્યો. અને શ્વેતકેતુએ એક સમયે પોતાના પિતા ઉદાલકને હઠપૂર્વક હુકમ કરતો હોય તેમ આગ્રહ કર્યો કે તમારામાં જે બ્રહ્મવિદ્યા અને યોગવિદ્યા છે તે હવે મને શીખવી દો. કેમકે તમે મને એવું કહેતા હતા કે જ્યાં સુધી તું અભ્યાસ કરીને વિદ્વાન ન થાય ત્યાં સુધી હું તને અધ્યાત્મજ્ઞાન આપુ નહિં. તેના પિતા ઉદાલકે જાણ્યું કે - શ્વેતકેતુને હજુ ખરૂ શિક્ષણ મળ્યું નથી અને ઉપરથી અભિમાનનો દુર્ગુણ પ્રવેશ્યો છે અને કઈ રીતે જ્ઞાન અને વિદ્યા મેળવાય તે સમજતો નથી, તેથી નમ્રતા રાખતો નથી અને થોડી વિદ્યા મેળવી છે તેટલામાં પુષ્કળ અભિમાન રાખે છે. એમ વિચારી ઉદાલકે શ્વેતકેતુને પાસે બેસાડી કહ્યું કે : વત્સ! તારી બુદ્ધિ બહુ કેળવાઈ ગઈ હોય એમ તને લાગે છે, તુ વિદ્યાનું અભિમાન વધુ રાખે છે. પરંતુ તારા ગુરુએ તને એવી વિદ્યા આપી છે કે એક વસ્તુના જ્ઞાનથી સર્વ વસ્તુનું જ્ઞાન થાય.

એકના જ્ઞાનથી સર્વ વસ્તુનું જ્ઞાન થાય.

શ્વેતકેતુએ જવાબ આપ્યો કે: પિતાજી! એકને જાણ્યાથી બધુ શી રીતે જાણાઈ જાય? પિતાએ કહ્યું કે જો ભાઈ! આ માટી છે. તે માટીમાંથી ઘડો, કોડીયું, ઈંટ, ભોટવો, માટીના વાસણો વગેરે માટીના જાણ્યાથી માટીના બનેલા સર્વ પદાર્થો જાણાય છે. અને એ સર્વ પદાર્થોના નામ જુદા જુદા છે. પણ ખરી વસ્તુ માટી જ છે. તે જ પ્રમાણે લોઢાને બરાબર સમજી લઈએ તો લોઢાના બનેલા તમામ પદાર્થો તારા સમજવામાં આવી જાય, કેમકે લોઢાના પદાર્થોના નામ માત્ર જ છે પણ ખરી રીતે લોહું જ છે. શ્વેતકેતુએ પોતાના પિતાને નમસ્કાર કરી કહ્યું : મેં મારી અલ્પ બુદ્ધિથી અભિમાન રાખી અવિનય કર્યો છે. તે ક્ષમા કરો. મારા ગુરુએ એવો કોઈ પદાર્થ મને બતાવેલ નથી કે જેને જાણ્યાથી સઘળું જાણાઈ જાય. મને લાગે છે કે મારા ગુરુ પોતે જ એવી વસ્તુ જાણતા ન હતા. જો જાણતા હોત તો શા માટે મને ન કહે? માટે પિતાજી! તમેજ મને તે કહો.

પિતાએ કહ્યું કે : એ વસ્તુ સત્બ્રહ્મ પરમાત્મા છે. આ બધા પદાર્થો એની ગતિના રૂપાંતરો છે. જેમઘડો ઉત્પન્ન થતાં પહેલાં મૃતિકા હતો. ઘડો થયા પછી પણ માટી રૂપજ છે અને ઘડાનો નાશ થતાં પણ તે માટીરૂપ છે. તેમ જગત ઉત્પન્ન થતાં પહેલાં તે બ્રહ્મરૂપ હતું. જગદોત્પત્તિ પછી પણ તે બ્રહ્મરૂપ છે અને અંતે તે બ્રહ્મરૂપ રહેશે. તેથી ઘડામાં ઘાટનું જ્ઞાન અનિત્ય છે. અને માટીનું જ્ઞાન

સાયું છે માટે જગતના જ્ઞાનમાં બ્રહ્મજ્ઞાનનો સમાવેશ થતો નથી. પણ બ્રહ્મજ્ઞાનમાં જગતના જ્ઞાનનો સમાવેશ થાય છે. તેથી જ ઉપનિષદો (વેદનો અંતર્ગત ગણાતા અને તેમાં ગુઢ અર્થોને સ્પષ્ટ કરતા, બ્રહ્મવિદ્યાનું પ્રતિપાદન કરતા તાત્વિક ગ્રંથો) એ શ્રુતિમાં વર્ણવ્યું છે કે “આચાર્યવાન પુરુષો વેદ”! અર્થાત્ જેને સાચા ગુરુઓ મળ્યા હોય તેને જ સાચું જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે. માટે તું પ્રથમ નમ્ર બન. મારી ઈચ્છાનુસાર જાણવા માગ અને મારા કુળ તથા નામને દિપાવવાની દ્રઢ ભાવના રાખ, તો જ તને મારું આપેલું જ્ઞાન ઉદય થશે. એટલે આપોઆપ એક જ્ઞાન સો જ્ઞાનનો લાભ આપશે. કેમકે સંસારને ઉપયોગી બધી વિદ્યા ભણવા છતાં પણ જીવ કૃતાર્થ (કૃતકૃત્ય યા તેના સંતોષવાળું યા પોતાની ફરજ પુરી કરી ચુક્યું હોય તેવું) થતા નથી. મનુષ્યને પૈસા મળે, સ્ત્રી મળે, પુત્ર પરિવાર મળે, કીર્તિ મળે, અને વૈભવ મળે એટલે તે ભૂલકણા મનથી સમજે છે કે : હું ભાગ્યશાળી થયો કિંતુ જ્યાં સુધી મનુષ્યને માથે મરણની બીક છે ત્યાં સુધી કોઈપણ મનુષ્ય ભાગ્યશાળી શાનો? (હાલની જે વિદ્યા હાઈસ્કૂલો અને કોલેજોમાં અપાય છે તે મરણની બીક દૂર કરી શકતી નથી અને માણસના દુઃખ અને શોકની આત્યંતિક (આખરી કે અંતિમ) નિવૃત્તિ કરી શકતી નથી.

આત્મજ્ઞાન વિશે

આ ઉપર છાન્દોગ્ય ઉપનિષદમાં એક ધ્યાન ખેંચવા યોગ્ય શુભ પ્રસંગ છે. એક વખતે નારદજી સનતકુમાર પાસે ગયા અને કહ્યું કે, મને આત્મ જ્ઞાન આપો.

સનતકુમારે નારદજીને પૂછ્યું કે : પહેલાં તમે શું જાણો છો તે કહો !

નારદજીએ કહ્યું : હું ચાર વેદો, ઈતિહાસ, ભૂગોળ, ખગોળ, પુરાણ, દેવવિદ્યા, ભૂતવિદ્યા, સર્પવિદ્યા અને વિજ્ઞાન વગેરે જાણું છું. તેથી હું મંત્ર જાણનાર મંત્ર દ્રષ્ટવા પણ બન્યો છું. પરંતુ આત્મજ્ઞાની થયો નથી. મેં આપના જેવા મહાપુરુષો પાસેથી સાંભળેલ છે કે આત્મજ્ઞાની પુરુષ જ શોકને તરી જાય છે. માટે હું શોકસાગરને તરી જાઉં એવું આત્મજ્ઞાન મને આપો. સનતકુમારે શિષ્ય નારદને ધીરે ધીરે આગળ વધારવા માટે કહ્યું કે: તમે જે જાણ્યું તે નામ માત્ર છે. માટે નામને બ્રહ્મરૂપે ઉપાસો.

નારદે તેમ ઉપાસના કરી છતાં શોક ગયો નહિં અને ફરીથી સનતકુમાર પાસે આવીને પૂછ્યું કે નામથી અધિક કાંઈ છે?

સનતકુમારે કહ્યું કે : નામથી અધિક વાણી છે. પરંતુ વાણીની બ્રહ્મરૂપે ઉપાસના કરવાથી પણ નારદજીનો શોક ગયો નહિં અને ફરી સનતકુમાર પાસે આવ્યા. નારદે સનતકુમારને કહ્યું કે

વાણીથી ઉત્તમ શું છે?

સનતકુમારે કહ્યું કે : વાણી કરતાં મનથી ઉપાસના કરવી શ્રેષ્ઠ છે.

નારદે તે મુજબ મનથી ઉપાસના કરી છતાં શોક ગયો નહિં, તેથી ફરીથી નારદે આવી સનતકુમારને કહ્યું કે, મન કરતાં શ્રેષ્ઠ શું છે?

સનતકુમારે કહ્યું : મન કરતાં આત્માથી ઉપાસના કરવી ઉત્તમ છે. તેથી તે મુજબ કરવાથી નારદનો શોક ગયો પરંતુ આનંદ પ્રબળ થયો નહીં તેથી નારદે સનતકુમારને આવીને કહ્યું કે મારો શોક ગયો પરંતુ આત્મામાં આનંદ કેમ આવતો નથી?

સનતકુમારે કહ્યું : જ્યારે તમારા આત્મામાં રહેલ બ્રહ્મત્વ (કુટસ્થ બ્રહ્મ) પોતે પરમબ્રહ્મની ઉપાસના કરે તો જ બ્રહ્મનાદ ઉત્પન્ન થઈ બ્રહ્માનંદનો અપૂર્વ આનંદ મળે, આ રીતે નીચે મુજબ એક પછી એક વિસ્તૃત (વિસ્તારવાળા) ઉપદેશ આપ્યા.

(૧) નામથી અધિક વાણી (૨) વાણીથી અધિક મન (૩) મનથી અધિક બુદ્ધિ (૪) બુદ્ધિ થી અધિક ચિત્ત (૫) ચિત્તથી અધિક વૃત્તિ (૬) વૃત્તિથી અધિક સંકલ્પ (૭) સંકલ્પથી અધિક સ્મૃતિ (૮) સ્મૃતિથી અધિક આશા (૯) આશાથી અધિક પ્રાણ (૧૦) પ્રાણથી અધિક ધ્યાન (૧૧) ધ્યાનથી અધિક શ્રદ્ધા (૧૨) શ્રદ્ધાથી અધિક ટેક (૧૩) ટેકથી અધિક સત્ય (૧૪) સત્યથી અધિક વિજ્ઞાન (૧૫) વિજ્ઞાનથી અધિક નિષ્ઠા (૧૬) નિષ્ઠાથી અધિક આત્મજ્ઞાન (૧૭) આત્મજ્ઞાનથી અધિક આત્મજ્યોતિ અને કૂટસ્થ જ્ઞાન-ધ્યાન (૧૮) આત્મજ્યોતિથી અધિક પરમસુખ અને બ્રહ્માનંદ. આ રીતે ઉત્તરોત્તર ચઢતાં ચઢતાં પરમસુખ સુધી સમજાવીને પરમસુખને બ્રહ્મરૂપે ઉપાસવા કહ્યું. સનતકુમારે વિશેષમાં જણાવ્યું કે “ભૂમા” એ જ પરિપૂર્ણ સુખ અને આનંદ છે, અલ્પમાં સાચું નથી. તેથી અલ્પ નાશવંત અને દુઃખરૂપ છે.

ભૂમા એટલે અનન્ય બ્રહ્મ

નારદે પૂછ્યું : હે પ્રભો ! ભૂમા એ શું છે? તે જાણવાની મારી ભાવના છે.

ગુરુ સનતકુમાર કહે છે કે : જ્યારે આત્મ તત્ત્વ સિવાય બીજું કોઈ જોતો નથી, સાંભળતો નથી, જાણતો નથી, જપતો નથી, પગે લાગતો નથી, આરતિ-સ્તુતિ કરતો નથી અને કોઈની આજ્ઞા માનતો નથી તે જ “ભૂમા” એટલે અનન્ય બ્રહ્મ છે. જ્યાં બ્રહ્મ સિવાય બીજું કંઈ દેખાય છે, સંભળાય છે, જણાય છે તે સર્વ અલ્પ છે, નશ્વર છે અને લૌકિક હોઈ મરણ ધર્મવાળુ છે જે પૂર્ણ છે તે બ્રહ્મ છે, અમૃત છે અને અલૌકિક છે અને તેને કદી દુઃખ કે મરણધર્મ લાગુ પડતા નથી.

બ્રહ્મ અને બ્રહ્મનું મિલન

નારદે પૂછ્યું કે : તે બ્રહ્મ ક્યાં રહે છે? ઉપર, નીચે કઈ દિશામાં, ક્યા ખૂણામાં રહે છે?

સનતકુમાર કહે છે : તે ઉપર, નીચે, દિશાઓમાં અને ખૂણાઓમાં બધે છે. તેને દિશા બંધન નથી અને આકાશવર્ત સર્વ વ્યાપક છે. કોઈ એમ શંકા કરે છે કે : હું કોણ છું? તો કહે છે કે :- હું પણ ઉપર, નીચે, ઉત્તર, દક્ષિણ સર્વ ઠેકાણે છું ત્યારે કોઈ શંકા કરે કે : માણસ તો અમુક જાતિનો, અમુકનો દિકરો, છે તો કહે છે કે : “હું” નું ખરું સ્વરૂપ જે આત્મા છે તે આત્મા ઊંચે, નીચે, સર્વ દિશાઓમાં, સર્વ સ્થળે છે પરંતુ આત્માની શક્તિ દેહના બંધનમાં રહેલો હોઈ અલ્પ છે અને બ્રહ્મની શક્તિ પરિપૂર્ણ છે. આત્મામાં રહેલું બ્રહ્મતત્ત્વ, પરમ બ્રહ્મતત્ત્વમાં નિમગ્ન થાય અને જેમ કૃષ્ણપ્રભુએ અર્જુનને ભૂમા નારાયણ પાસે લઈ ગયા ત્યારે નારાયણ ની જ્યોતિ ખંજિત બળતી હતી. ત્યારે અર્જુને પૂછ્યું કે આ તો અખંડજ્યોતિ છે તે છતાં આ ખંડિત કેમ છે? કૃષ્ણપ્રભુએ કહ્યું કે :- “તેટલો હું છું.” ત્યારે અર્જુને કહ્યું કે :- મારે તે પૂર્ણજ્યોતિના દર્શન કરવાની ઈચ્છા છે તેથી કૃષ્ણપ્રભુએ પોતામાં આવેલ તેજસ તત્ત્વ ભૂમા નારાયણમાં અર્પણ કર્યું એટલે કે જ્યોતિપૂર્ણ થયા પાયા અર્જુનને તત્ત્વ સહિત પાછા પૂર્ણ થવા સ્તુતિ કરી. આ રીતે આત્મજ્યોતિ પરમ જ્યોતિમાં નિમગ્ન અગર લય થઈ જાય તેને જ “બ્રહ્મમિલન” કે “આત્મમિલન” કહેવાય છે. અને તેના જ્ઞાનથી બ્રહ્માત્મક કીડા થાય છે. આત્મામાં પ્રેમ થાય છે અને આત્મામાં આનંદના મહાસાગર ઘુઘવે છે. એટલે તે જગત જીવોની દ્રષ્ટિએ ભિખારી અને દુઃખી છતાં આત્મિક દ્રષ્ટિએ સમૃદ્ધિવાન અને સુખી તથા આનંદમગ્ન હોય છે. એટલું જ નહિ પણ તે સ્વાત્માનંદી સમ્રાટ થાય છે. તેના આત્માની શક્તિ એટલી આગળ વધી જાય છે કે તેની ઈચ્છા તે પ્રભુ ઈચ્છા બને છે. અને તેની ઈચ્છા બધે ઠેકાણે પરિપૂર્ણ થાય છે. આ કથા પરથી સમજાશે કે :- સસારની બધી વિદ્યા એટલે કે વકીલાતપણું, ડૉક્ટરપણું, એજીનીયરપણું, વ્યાપારીપણું મેળવવાથી કે કાઉન્સિલના મેમ્બર અગર મહાન સત્તાધિકારી થવાથી પણ ખરું તત્ત્વ જાણવામાં આવતું નથી માટે જે વિદ્યાથી મનુષ્યને મુક્તિ મળતી નથી અને આત્માનંદ મળતો નથી તે ખરી વિદ્યા નથી, તેથી “વિદ્યાહિકા બ્રહ્મગતિ પ્રદત્યાત” (શ્રુતિ) એટલે જે બ્રહ્મગતિને આપે તે જ વિદ્યા છે.

અને તેથી શંકરાભાષ્યમાં પણ કહેલ છે કે : “નહ્યાત્મવિજ્ઞાન તત્સ્મૃતિ સન્તાન વ્યતિરેકેણ ચિત્તવૃત્તિ નિરોધસ્ય સાધનમસ્તિ” અર્થાત્ : આત્મજ્ઞાન અને આત્માનુભવના સંસ્કારના સતત સ્મરણ સિવાય તે ચિત્તવૃત્તિના વિરોધ માટે નથી. એમજણાવી શંકરાચાર્ય જણાવે છે કે આત્મજ્ઞાન માટે શ્રવણ, મનન અને નિદિધ્યાસન જોઈએ.

આત્મજ્ઞાન માટે શ્રવણ ,મનન અને નિદિધ્યાસનન્ટની અવશ્ય જરૂરત

શ્રવણ એટલે પુસ્તકનું વાંચન નહીં પરંતુ ગુરુ પાસે વિધિવત ત્યાં જઈને તેની સેવા, શુશ્રુષા, સેવા ચાકરી કરીને ગુરુને પ્રસન્ન કરીને જ્ઞાન મેળવ્યું તે “શ્રવણ” છે. મનન એટલે કહેલું સાંભળ્યા કરવું એમનહિં પણ પૂર્વના સંસ્કારને ગુરુજ્ઞાનથી જાગૃત કરતા જઈને હું પવિત્ર આત્મા છું, પ્રભુનો પુત્ર છું, પ્રભુને પ્રાપ્ત કરવા જનમ્યો છું ને પ્રભુપ્રાપ્તિ માટે આખું જીવન સમર્પણ કરીશ એવી દ્રઢ ભાવની રાખીને ગુઢ રહસ્યોસહિત ગુરુની આંતરભાવનાને પોતાના મનની આંતરભાવના બનાવીને ગુરુ વચનનું મનન કરવું તેનું નામ “મનન” છે. ગુરુના માનવા યોગ્ય વચનો જ માનવા અને પોતાને યોગ્ય લાગે તેટલું આત્મ જ્ઞાન સ્વીકારી દ્રઢ કરવું તેનું નામ નિદિધ્યાસન નથી પરંતુ ગુરુવચનમાંજ પ્રભુવચન સમજવું, ગુરુઆજ્ઞામાં પ્રભુઆજ્ઞા સમજવી અને તે સાથે કોઈ હાસ્ય કે ચેષ્ટા ન કરવી. અશ્રદ્ધા કે શંકા ન કરવી અને ગુરુ આજ્ઞાનુસાર પોતાનું જીવન બનાવી તતયરણમાં સમર્પણ કરી સાચા શરણાગત બની આત્માનું જ્ઞાન દ્રઢ કરવું તેનું નામ “નિદિધ્યાસન” છે. આત્મજ્ઞાનમાં અંતરાયરૂપ ફક્ત અવિદ્યા છે તેને દૂર કરવાથી મોક્ષપ્રાપ્તિ અનુભવ અને બ્રહ્માનંદ પ્રાપ્ત થાય છે. એમ શંકરાચાર્ય જણાવે છે.

શ્રેષ્ઠ જ્યોતિ વિશે

એક વખત જનક રાજાએ પોતાનાગુરુ યાજ્ઞવલ્ક્યને પૂછ્યું કે : કઈ જ્યોતિથી આ બધો વ્યવહાર ચાલે છે? યાજ્ઞવલ્ક્યે કહ્યું કે : સૂર્યના તેજથી બધો વ્યવહાર ચાલે છે. જનકે કહ્યું-સૂર્ય ન હોય ત્યારે કઈ જ્યોતિથી બધો વ્યવહાર ચાલે છે? યાજ્ઞવલ્ક્યે કહ્યું : ચંદ્રમાંની જ્યોતિથી બધો વ્યવહાર ચાલે છે. જનકે કહ્યું કે : સૂર્ય અને ચંદ્ર ન હોય ત્યારે કઈ જ્યોતિથી બધો વ્યવહાર ચાલે છે? યાજ્ઞવલ્ક્યે કહ્યું - અગ્નિથી વ્યવહાર ચાલે છે. અમાસની રાત્રિ હોય ત્યારે બત્તી કરીને લોકો પોતાનો વ્યવહાર ચલાવે છે. જનકે કહ્યું : કોઈ અમાસની રાત્રે જંગલમાં કેટલાક માણસો ચાલ્યા જતા હોય અને ત્યાં સૂર્ય, ચંદ્ર કે અગ્નિ પણ ન હોય ત્યાં વ્યવહાર કેવી રીતે ચાલે? યાજ્ઞવલ્ક્યે કહ્યું - દરેકના શરીરમાં અગ્નિ તત્વ રહેલું છે. અને તે અગ્નિ તત્વનો દૈહિક ચક્ષુદ્વારા અલ્પ પ્રકાશ મળે છે તેથી તથા ઘણે ભાગે શબ્દ જ્યોતિથી તે વખતે વ્યવહાર થાય છે અને એકબીજાને અંધારામાં બોલાવી વ્યવહાર જાણી લે છે.

આત્મ જ્યોતિ અને પરમ જ્યોતિ શ્રેષ્ઠ છે.

જનકે કહ્યું : સ્વપ્નમાં સૂર્ય નથી, ચંદ્ર નથી, અગ્નિ નથી, દેહમાં રહેલ અગ્નિતત્વ નથી અને વાણી પણ નથી છતાં વ્યવહાર કઈ જ્યોતિથી ચાલે છે? યાજ્ઞવલ્ક્યે કહ્યું : આત્મામાં રહેલ

શુદ્ધ આત્મજ્યોતિથી વ્યવહાર ચાલે છે. અને જ્ઞાનચૈતન્યનું સ્વરૂપ તે જ આત્મજ્યોતિ છે. જનકે કહ્યું : તે આત્મા શી વસ્તુ છે? યાજ્ઞવલ્ક્યે કહ્યું કે : તે વિજ્ઞાનમય છે. પ્રાણની અંદર અથવા હૃદયમાં રહેલ તે પુરુષ છે એ તે આત્માને જ્ઞાન-ચૈતન્યનો પ્રકાશ આપનાર આત્મા સાથે, આત્મામાંજ રહેલ આત્મજ્યોતિ તે પુરુષને આલોક અને પરલોક બન્નેનો પ્રકાશ આપે છે. અને તે આત્મક્રિયા વખતે આત્મક્રિયારૂપ અને ધ્યાન વખતે બ્રહ્મરૂપ અને જ્ઞાન વખતે વિજ્ઞાનરૂપ જણાય છે. વાસ્તવમાં આત્મા દશાઓથી મુક્ત છે પરંતુ આત્મજ્યોતિ દશાઓથી વિરક્ત અને અતિત છે. જનકે કહ્યું : આત્મજ્યોતિથી શ્રેષ્ઠ શું છે? અને આત્મજ્યોતિ ક્યાંથી પ્રકાશ મેળવે છે? યાજ્ઞવલ્ક્યે કહ્યું : આત્મજ્યોતિથી શ્રેષ્ઠ પરમાત્મજ્યોતિ છે અને તેમાંથી આત્મજ્યોતિ અને બ્રહ્માંડના તમામઆત્માઓ પ્રકાશ મેળવે છે. આ વગેરે અનેક વિષય સમજાવી યાજ્ઞવલ્ક્યે જનકવૈદેહીને સાચા વૈદેહી બનાવ્યા હતા.

શુકદેવજીએ કરેલો સાત દિવસમાં પરીક્ષિતનો મોક્ષ

આવો જ એક પ્રસંગ શ્રીમદ્ ભાગવતમાં આવે છે. પરીક્ષિતને સાત દિવસમાં મરણ આવવાનો શ્રાપ મળ્યા પછી પરીક્ષિતે વિચાર્યું કે : મેં અત્યાર સુધી રાજ્ય લોભ, ધનસત્તા અને મહત્તાથી પ્રભુ સ્મરણ કરી આત્મ કલ્યાણ સાધ્યું નથી. અને સાત દિવસના ટૂંકા ગાળામાં શું કરી શકીશ? અને મારા લૌકિક કાર્યો પ્રમાણે મારી સદ્ગતિ થઈ શકશે નહિં. એમ વિચારી કલ્પાંત કરવા માંડ્યો. એમકરતાં વેદવ્યાસે આપેલું વચન યાદ આવતાં પરીક્ષિતે વેદમવ્યાસનું ધ્યાન કરી સાત દિવસમાં પોતાના આત્માનું કલ્યાણ કરી આપવા માગણી કરી. વેદમવ્યાસે તે આત્મબળના પ્રભાવથી જાણીને શુકદેવજીને બોલાવી સત્વર પરીક્ષિત પાસે જવા આજ્ઞા કરી અને તેનો સાત દિવસમાંજ મોક્ષ કરવા કહ્યું.

શુકદેવે કહ્યું : પિતાજી ! જેઓ મોહપાસમાં બંધાયેલા છે, વિષયથી અંધ બનેલા છે અને જેમને વર્ષો ચાલ્યા જાય તેની પણ એશો આરામમાં ખબર પડતી નથી. પ્રભુભક્તિનું સાચું કર્મ કરવાની જેને નવરાશ મળતી નથી તેવા જીવો પર આપ શા માટે દયા રાખો છો? અનેક ગુરુઓના આશ્રમો ખુલ્લા હોવા છતાં કોઈ જગ્યાએ જવાનું તેને સુઝતું નથી, આપની પાસે આવવાનું પણ જેને ભાન નથી તેવા માટે આ પરિશ્રમશા માટે?

વેદવ્યાસજીએ કહ્યું : મેં તેઓના વંશમાં જ્યારે જ્યારે આપત્તિ હોય ત્યારે ત્યારે દૂરકરવાનું વચન આપ્યું છે અને પરીક્ષિતની સાચા અંતરથી કલ્યાણની અપેક્ષા છે, માટે તારે જવું જોઈએ. મેં તારી પ્રાપ્તિ આવા અનેકના કલ્યાણ માટે કરી છે અને તને મહાન સિદ્ધપુરુષ બનાવ્યો છે. માટે તું તત્કાલ જા.

શુકદેવજીના આવતાં પહેલાં તો પરીક્ષિત પ્રભુ સ્મરણ કરતાં આલોક અને પરલોક ના

બધા સુખની ઈચ્છાઓને છોડી દઈને, મરણ પર્યંત અન્ન જળનો ત્યાગ કરીને ગંગા કાંઠે બેઠા હતા. અને ઋષિમુનિઓને પૂછતા હતા કે: એવું કયું શુદ્ધ કર્મ છે કે જે બધી અવસ્થામાં બધાએ કરવું જોઈએ? અને ખાસ કરીને જેને તરત મરણ આવવાનું તેણે અવશ્ય કરવું જોઈએ?

આ પ્રશ્ન કર્યો એટલામાં ત્યાં પરમ અવધૂત આત્મલાભથી તુષ્ટ (સંતુષ્ટ) શ્રી શુકદેવજી આકાશ માર્ગે આવી ચડ્યા. તેમનું તેજ અને નિષ્ઠા જોઈને બીજા ઋષિમુનિઓએ ઊભા થઈ જઈ તેમને માન આપ્યું. રાજા પરીક્ષિતે પણ ભૂખ્યાને ભોજન મળે અને તૃષાતુરને જળ મળે તેમ શુકદેવજીને દંડવત પ્રણામ કરીને પૂછ્યું કે આપ અહીં ક્યાંથી?

શુકદેવજીએ કહ્યું: મારા પિતાશ્રીએ તમારી ઈચ્છા પૂર્ણ કરવા મને મોકલ્યો છે.

મોક્ષ માટે પરમાત્માની જ ઉપાસના કરવી.

પરીક્ષિત કહ્યું: મારું અહોભાગ્ય ! પરીક્ષિત સજળ (આંસુથી ભરેલું) ગદગદ કંઠ થઈ ગયો અને શુકદેવજીને એક સિંહાસન પર પધરાવ્યા અને કહ્યું કે આપે પધારી અમને પવિત્ર કર્યા છે, જેના સ્મરણ માત્રથી મનુષ્યનું અંતર પવિત્ર થઈ જાય છે એવા ગુરુ પુત્રના દર્શન, પૂજન, સ્પર્શ વગેરેનો લાભ હોય ત્યાં કહેવાનું જ શું? હે બ્રહ્મન્! આપ યોગીઓના પણ પરમગુરુ છો. ગુરુ વ્યાસના પ્રિય શિષ્ય છો અને તેમણે મારા ઉદ્ધાર માટે જાતે ન આવતાં આપને મોકલ્યા તેમાં આપની ગૂઢ શક્તિઓનો પ્રભાવ હું સમજી શકું છું. એ નમ્રભાવે પ્રશ્ન પૂછું છું કે, જેને તાત્કાલિક મૃત્યુ આવ્યું હોય તેને માટે આત્મસિદ્ધિ આપનાર અને કલ્યાણકર્તા કયું કર્મ છે. અને તે જ રીતે બીજાઓ માટે પણ શું કર્તવ્ય છે? મનુષ્યોએ શું સાંભળવું જોઈએ? કોના જાપ અને સ્મરણ કરવું? તથા કોનો ત્યાગ કરવો વગેરે કૃપા કરીને મને જણાવો.

શુકદેવજીએ કહ્યું: વિષયાસક્ત ગૃહસ્થો માટે તો હજારો વિષય સાંભળવા લાયક અને કરવા લાયક છે. અને બધા અભય પદની અપેક્ષાવાળા હોતા નથી. પરંતુ જેમને અક્ષય, અભય અને પરમાત્માનંદ પદ પ્રાપ્ત કરવાની ઈચ્છા હોય તેમણે તો બધાના મૂળ આત્મિક તત્વસ્વરૂપ પરમેશ્વર પરમાત્માનું શ્રવણ, કીર્તન, સ્મરણ અને જાપ કરવા જોઈએ. કોઈપણ રીતે એટલે સાંખ્યથી, યોગથી, જ્ઞાનથી અથવા બીજા સાધનથી પરમ ભગવાન પરમાત્માનું સ્મરણ રહે એ જ મનુષ્ય જન્મનો પરમ લાભ છે. જે મુનિજનો અને જ્ઞાનીજનો વિધિ નિષેધથી અને કર્મથી પર થઈ ગયા છે તે પણ પરમેશ્વરના ધ્યાનમાં નિમગ્ન રહી સ્મરણ કર્યા કરે છે. માટે આત્માનો ભાવ એવો ઉન્નત જાગૃત કરો કે આત્મા પ્રત્યેક પળે પ્રભુને મળવા વિરહાતુર અને શોકાતુર હોય અને તેનો સર્વ લક્ષ્ય પરમ પિતા પરમેશ્વરમાં હોય.

(વધુ આવતા અંકે)

ચૈત્ર સુદ પૂનમ ધર્મધજા મહોત્સવ (અમદાવાદ)

પ્રભુ પરમાત્મા તથા સદ્ગુરુશ્રીઓની કૃપાથી સં. ૨૦૧૬ ના ચૈત્ર સુદ-પૂનમનો ધર્મધજા મહોત્સવ તા. ૦૮.૦૪.૨૦૨૦ ને બુધવારના મંગલદિવસે આવતો હોવાથી તા. ૦૭.૦૪.૨૦૨૦ મંગળવાર તથા તા. ૦૮.૦૪.૨૦૨૦ ને બુધવાર એમ બે દિવસ માટે આ ધર્મધજા મહોત્સવ ઝુંકારેશ્વર મંદિર, વલ્લભવાડી, અમદાવાદ મધ્યે આનંદ પૂર્વક ઉજવવામાં આવશે. આ ઉત્સવમાં ભાગ લેવા ઈચ્છતા મુમુક્ષુઓએ તા.૦૬.૦૪.૨૦૨૦ ને સોમવાર સાંજ સુધીમાં અમદાવાદ આવી રહેવું.

પ્રયોગોની પૂર્ણાહૂતિ બાબત

આથી જણાવતાં આનંદ થાય છે કે આગામી ચૈત્રી પૂનમ ધર્મધજા મહોત્સવ સંવત ૨૦૧૬ તા.૦૮.૦૪.૨૦૨૦ બુધવાર ના રોજ ઝુંકારેશ્વર મંદિર, વલ્લભવાડી મધ્યે (૧) લક્ષ્યોચાસી નિવારણ (૨) આત્મકલ્યાણ (૩) પાપ નિવારણ (૪) દેહરક્ષણ (૫) સાપ્તાહિક તથા માસિક ધ્યાન તથા શ્રાવણ માસમાં કરવાના બંને પ્રયોગોની તથા શતામૃત મહોત્સવ નિમિત્તેનો પાપનિવારણના પ્રયોગની પૂર્ણાહૂતિ સંજોગોવસાત જેમની બાકી રહી ગઈ હોય તે, પ્રયોગોની પૂર્ણાહૂતિ કરાવવામાં આવશે.

લક્ષ્યોચાસી પ્રયોગની હોમાત્મક પૂર્ણાહૂતિ કરાવનારાઓએ જાતે આવવાનું રહેશે. સંકલ્પિત પૂર્ણાહૂતિ કરાવનારાઓએ જાતે આવવાની જરૂર નથી પરંતુ, તેઓએ તા. ૦૮.૦૪.૨૦૨૦ બુધવારના રોજ ઉપવાસ રાખવો અને તે દિવસે સાંજે ૬.૦૦ વાગ્યા પછી જ એક ભોક્તા ભોજન કરવું.

પૂર્ણાહૂતિ કરાવનારે પોતાના નામ પોતાના ગામ પ્રતિનિધિને તા. ૩૧.૦૩.૨૦૨૦ સુધીમાં નોંધાવી દેવા ખાસ વિનંતી.

પરમપદ નિવાસી જ્ઞાનદાતા સદ્ગુરુશ્રી વલ્લભરામ સંવત્સરી મહોત્સવ તથા આવાગમન નિવારણ અર્થે લઘુમંત્ર પ્રયોગ (વલ્લભાશ્રમ, અનાવલ)

આપણા પરમપદ નિવાસી જ્ઞાનદાતા સદ્ગુરુશ્રી વલ્લભરામ મહારાજશ્રીનો મોક્ષ સંવત્સરી મહોત્સવ તા.૧૯.૦૪.૨૦૨૦ ને રવિવારના દિને આવતો હોવાથી આ ઉત્સવ તા. ૧૮.૦૪.૨૦૨૦ અને તા.૧૯.૦૪.૨૦૨૦ એમ દિન-૨ માટે વલ્લભાશ્રમ અનાવલ મધ્યે આનંદ પૂર્વક ઉજવવામાં આવશે. વિશેષમાં આ મહોત્સવ સાથે આપણા સદ્ગુરુશ્રીના જન્મ શતામૃત મહોત્સવ વર્ષ નિમિત્તે તા. ૧૯.૦૪.૨૦૨૦ થી તા. ૨૫.૦૪.૨૦૨૦ સુધી (દિન-૭) આવાગમન નિવારણાર્થે લઘુમંત્ર પ્રયોગનું પરમપૂજ્ય ગુરુ મહારાજશ્રીની આજ્ઞાનુસાર મહાન અને ઉત્તમ આયોજન થયેલ છે. જેથી ચૈત્ર વદ ૧૨ તથા આવાગમન નિવારણાર્થે લઘુમંત્ર પ્રયોગનો લાભ મોક્ષમાર્ગ ધર્મ પરિવારના વ્હાલા ભાઈઓ તથા બહેનોએ અવશ્ય લેવો જરૂરી છે. આ ઉત્સવ તથા પ્રયોગમાં ભાગ લેવા માટે દરેકે તા. ૧૭.૦૪.૨૦૨૦ ને શુક્રવારની સાંજ સુધીમાં વલ્લભાશ્રમ અનાવલ મધ્યે અવશ્ય આવી જવા જણાવવામાં આવે છે.

આ પ્રયોગ અંગેના નિયમો બાબતની વિસ્તૃત પત્રિકા બહાર પાડવામાં આવેલ છે. તે મુજબ સંપૂર્ણ માહિતી મેળવી લેવી.

લી. જન્મ શતામૃત મહોત્સવ સમિતિના
જય પરમાત્મા.

છુટક નકલ રૂ. ૭-૦૦
વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૮૦-૦૦

Chetavni (GUJ) RNI No. GUJ GUJ / 2005 / 16095
Postal Regd. No. GAMC-1507/2018-2020 Valid up 31-Dec-2020
Posted at Ah'd PSO On 27th of Every Month
Licence to post without Prepayment No.
PMG/HQ/012/2018-20 Valid upto 31-12-2020

ઉપાસનાના પરમયોગના બળથી આત્માને અને આત્મ જ્યોતિને પરમબ્રહ્મનો જે અનુભવ થાય છે તે જ્ઞાનને સાચા અર્થમાં જ્ઞાન માનેલું છે. અને તે જ્ઞાનને મોક્ષનો હેતુ કહેલો છે. કેમકે જે જ્ઞાનમાં હું આત્મા છું અને આ પરમાત્મા છે, હું ભક્ત છું અને આ ભગવાન છે, હું ઉપાસક છે અને આ ઉપાસ્ય છે, હું જીવ છું અને આ પરમશિવ છે. એવો તમામ ભેદભાવ ભૂલી જાય અને અહમપણું તથા ત્વમ્પણું વિલય પામે ત્યારે આત્મૈક્યતા અને બ્રહ્મૈક્યતા થાય છે અને તે ઐક્યતાની અવસ્થામાં જે પરમબ્રહ્મનું જ્ઞાન થાય છે તેનું નામ અદ્વૈત, અભેદ, અલૌકિક જ્ઞાન છે. અને તે જ્ઞાન વડે તે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરનાર આત્મા મોક્ષને પામે છે, એમવેદો, ઉપનિષદો, સ્મૃતિઓ, ગીતાઓ વિગેરેમાં કહેલું છે, અર્થાત્ જેને પરમસુખની પ્રાપ્તિ કરવાની ઈચ્છા હોય તેને સંસારના સુખમાં મોહ, પ્રેમકે લક્ષ્ય ન રાખતાં તેના પ્રત્યે વૈરાગ્ય રાખીને પરમસુખ સ્વરૂપ મોક્ષ પ્રાપ્તિમાં લક્ષ્ય રાખવો તે પરમકલ્યાણનું સાધન છે.

વર્ષ -૧૬, અંક -૨, સંવત ૨૦૭૬ ફાગણ સુદ ચોથ પ્રસિધ્ધ તા. ૨૭-૨-૨૦૨૦ ગુરુવાર

માલિક, મુદ્રક/પ્રકાશક અને તંત્રી : જયવર્ધન રમુજીલાલ વ્યાસ

વલ્લભવાડી રામબાગ, મણીનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮.
દ્વારા પ્રસિધ્ધ તા. ૨૭-૨-૨૦૨૦ ના રોજ કર્યું.

ચેતવણી કાર્યાલય

: વલ્લભવાડી, રામબાગ, મણીનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮.

મુદ્રણ સ્થળ

: ભવાની ઓફસેટ, ૩/૨૦, કૈલાસ એસ્ટેટ, ઓઢવ, અમદાવાદ-૩૮૨૪૧૫.